

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Науково-дослідна лабораторія педагогічної компетентності

Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Вінницький державний педагогічний університет

імені Михайла Коцюбинського

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ
СУЧАСНОГО ПЕДАГОГА:
ТЕОРІЯ, ІСТОРІЯ, ПРАКТИКА**

Електронний збірник матеріалів

XIV Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції

(Умань, 23 листопада 2023 р.)

Умань

2023

УДК 378.018.8:373.5.011.3-051(06)

A43

Головний редактор:

Бойченко В. В., кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач науково-дослідної лабораторії педагогічної компетентності Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

Редакційна колегія:

Бялик О. В., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки та освітнього менеджменту Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Кравченко О. О., доктор педагогічних наук, професор кафедри [соціальної педагогіки та соціальної роботи](#), декан факультету соціальної та психологічної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Ткачук Л. В., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та освітнього менеджменту Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Мартинюк В. В., кандидат педагогічних наук, викладач кафедри педагогіки та освітнього менеджменту Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

*Рекомендовано до друку вченою радою
факультету соціальної та психологічної освіти
Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини
(протокол №7 від 29.11.2023 р.)*

A43 **Актуальні** проблеми підготовки сучасного педагога: теорія, історія, практика [Електронний ресурс] : зб. матеріалів XIV Всеукр. наук.-практ. онлайн-конф. (м. Умань, 23 листоп. 2023 р.) / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини, Наук.-дослід. лаб. пед. компетентності Уманського держ. пед. ун-ту імені Павла Тичини [та ін.] ; [голов. ред. В. В. Бойченко ; редкол.: О. В. Бялик, О. О. Кравченко, Л. В. Ткачук, В. В. Мартинюк]. – Умань, 2023. – Режим доступу: <https://fspo.udpu.edu.ua/laboratoriia-pedahohichnoi-kompetentn/>. – Назва з екрану.

До збірника увійшли матеріали XIV Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції «Актуальні проблеми підготовки сучасного педагога: теорія, історія, практика», яка була проведена кафедрою педагогіки та освітнього менеджменту і науково-дослідною лабораторією педагогічної компетентності Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини за участю Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського 23 листопада 2023 року. Основна тематика опублікованих у збірнику статей відповідає напрямам роботи конференції:

- дидактичні та методичні аспекти підготовки майбутнього педагога;
- формування професійної компетентності в умовах освітнього середовища закладу вищої освіти;
- формування управлінської культури керівника закладу освіти;
- історія становлення і розвитку вітчизняної та зарубіжної педагогічної освіти;
- формування професійного мислення педагога;
- загальнокультурна парадигма професійної підготовки майбутніх педагогів.

УДК 378.018.8:373.5.011.3-051(06)

© Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, 2023

ЗМІСТ

ДИДАКТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА

Вожжов Ілля ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У ГАЛУЗІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ.....	9
Гузій Наталія ОСОБИСТІСНА ЗОРІЄНТОВАНІСТЬ МЕТОДИЧНОГО СУПРОВОДУ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГА-ПРОФЕСІОНАЛА.....	12
Грищенко Юлія ТЕХНОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ВИКОРИСТАННЯ ІДЕЙ ВІТЧИЗНЯНИХ НАУКОВО- ПЕДАГОГІЧНИХ ШКІЛ У ФОРМАЛЬНІЙ І НЕФОРМАЛЬНІЙ ОСВІТІ ВИКЛАДАЧІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ТА ВИКЛАДАЧІВ-ДОСЛІДНИКІВ.....	19
Дамзін Олександр ПОНЯТТЯ «ОСОБИСТІСТЬ» В КАТЕГОРІАЛЬНОМУ ПОЛІ ОСОБИСТІСНО- ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ.....	23
Декарчук Сергій ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ФІЗИКИ ДО ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ОСВІТИ.....	28
Каплінський Василь, Акімова Ольга ІНТЕГРУВАННЯ ТЕОРЕТИЧНОЇ ТА ПРАКТИЧНОЇ СКЛАДОВИХ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГІВ ШЛЯХОМ ЇХ ЗАЛУЧЕННЯ ДО АНАЛІЗУ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНИХ ВІДЕОФРАГМЕНТІВ.....	33
Комар Ольга ВПЛИВ КОМУНІКАТИВНИХ МЕТОДИК НА ВИВЧЕННЯ ТА ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ.....	38
Кондратюк Ольга СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ З СІМ'ЯМИ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ.....	41
Кочубей Олена ЗНАЧЕННЯ ІНТЕРНЕТ-ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ХІМІЇ.....	45
Ксендзенко Ольга ЗАСТОСУВАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ STEM-ОСВІТИ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ФІЗИКИ.....	49
Мартинюк Вікторія ЦІННОСТІ ТА ПРИНЦИПИ ПЕДАГОГІКИ ПАРТНЕРСТВА – ОСНОВА ООНОВЛЕНОЇ СИСТЕМИ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ТА САМОРОЗВИТКУ ОСВІТЯН.....	54
Маціпула Олександр ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ-ЕКОНОМІСТІВ У ПРОЦЕСІ НЕФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ.....	59
Музика Яна СУЧАСНИЙ РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ У США.....	62
Назаревич Володимир ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ШКОЛЯРІВ.....	66

Кошлаба Артем ЗМІСТОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ.....	132
Кравчук Олена ПРИНЦИПИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ ДО СОЦІАЛЬНОЇ ВЗАЄМОДІЇ.....	136
Лукіна Лія ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЛЬСЬКОЇ МОВИ.....	140
Митяй Володимир ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА БАКАЛАВРІВ СФЕРИ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА.....	145
Стеценко Надія, Парашук Сергій ІНКЛЮЗИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ КЕРІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	148
Писаненко Олександр ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	152
Сиротенко Михайло ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ МАТЕМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ З ПРИКЛАДНОЇ МАТЕМАТИКИ.....	155
Стеценко Надія ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ.....	158
<i>ФОРМУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ КЕРІВНИКА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ</i>	
Бензар Олег УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМИ ПРОЦЕСАМИ В ЗАКЛАДІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	162
Ворончук Олег ДО ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ У ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ.....	165
Левицька Олександра МАРКЕТИНГОВА ДІЯЛЬНІСТЬ ЗАКЛАДУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ОСВІТНІХ ЗМІН.....	168
Орлов Микола, Мартинюк Вікторія ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УПРАВЛІНЦІВ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ В УМОВАХ ДРУГОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	171
Паламаренко Ольга НАУКОВІ ПІДХОДИ ЩОДО УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЯМИ В ЗАКЛАДІ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ.....	174
Підкуйко Людмила ФОРМУВАННЯ ДОСВІДУ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	178
Пітушкан Олена, Ткачук Мирослава ПРИНЦИПИ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	181

навичками, способами діяльності; 3) математична компетентність виявляється в готовності та здатності використовувати математичні знання для ефективного розв'язання задач, які можна розв'язати математичними методами.

Список використаних джерел:

1. Біскуп Віталій. Декомпозиційна структура інтегральної кар'єрної компетентності та її складові. *Психологія і суспільство. Український теоретико-методологічний соціогуманітарний часопис*. 2017. № 4. с. 82-89.

2. Великий тлумачний словник сучасної української мови: уклад. голов. ред. В. Т. Бусел. Київ-Ірпінь: Перун, 2011. 1440 с.

3. Головань М. С. Компетенція та компетентність: порівняльний аналіз понять. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. Науковий журнал*. Суми: СумДПУ ім. А С Макаренка, 2018. № 8(18). с.224-234.

4. Микола Степанович Головань. Математична компетентність: сутність та структура. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету*. 2014. №1. С. 35–39.

5. Гушлевська І. Поняття компетентності у вітчизняній та зарубіжній педагогіці. *Шлях освіти*. 2014. №3. С. 22–24.

Науковий керівник:

кандидат педагогічних наук, доцент Ірина Дзюбенко

Надія Стеценко

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та освітнього менеджменту Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІШХ ПЕДАГОГІВ

Значення підприємництва для економіки будь-якої країни важко переоцінити, адже це, по суті, каталізатор економічного розвитку держави. Важливу роль у мотивації до підприємницької діяльності відіграють заклади загальної середньої та вищої освіти. На формуванні підприємливості у

школярів як ключової компетентності, націлює Концепція нової української школи «вміння раціонально вести себе як споживач, ефективно використовувати індивідуальні заощадження, приймати доцільні рішення у сфері зайнятості, фінансів тощо»[1]. Статистичний аналіз агрегованих даних Європейського дослідження цінностей та Світового дослідження цінностей (EVS/WVS) засвідчив, що у період 2017-2021 років високий загальноосвітній рівень населення України залишається сильною стороною конкурентоспроможності економіки країни. Так, 65,4% респондентів в Україні повідомили, що мають вищу освіту. Разом з тим, попри високий рівень освіченості населення, лише 34,9% опитаних українців задіяна в приватному секторі економіки (порівняно, наприклад, із Туреччиною: 62,5%, Сінгапуром: 70,2%, Португалією: 70,8%). Складається враження, що українська освіта не орієнтована на стимулювання розвитку підприємництва [3].

Отже, формування підприємницької компетентності у майбутніх педагогів є необхідною та важливою умовою їх підготовки до викликів сучасного освітнього середовища та ринку праці. Майбутній фахівець, який оволодів підприємницькими навичками, здатний краще впроваджувати інновації у закладі освіти, взаємодіяти з учнями та батьками, а також ефективно працювати в колективі.

Проблемі формування та розвитку підприємницької компетентності вчителів присвячені роботи Ю. Білової, А. Войнаровського, Л. Гончаренко, Н. Кінаха, Г. Ковтун, М. Крижанівського, Н. Куриш, А. Мазурка, Майковської, Г. Матукової, О. Падалки, І. Сасової, М. Ткаченко, О. Шпака, М. Янцур та ін.

У професійному стандарті «Вчитель закладу загальної середньої освіти» підприємницька компетентність вчителя трактується як «здатність до генерування нових ідей, виявлення та розв'язання проблем, ініціативності та підприємливості» [2]. Підприємницька компетентність вчителя означає здатність розуміти, розвивати і впроваджувати підприємницькі підходи у навчанні та вихованні школярів.

Формування підприємницької компетентності у майбутніх педагогів ґрунтується на таких принципах: цілеспрямованість, науковість, системність та послідовність, створення відповідного освітнього середовища, резонансу, мотивації, прогностичності (адаптивність), професійної спрямованості, поєднання навчання з виробничою діяльністю (моделювання професійної діяльності в освітньому закладі).

Одним із шляхів формування підприємницької компетентності майбутніх педагогів є включення спеціальних предметів чи курсів, що стосуються підприємництва, в освітньо-професійні програми підготовки фахівців. Якщо такої можливості немає, то можна передбачити такий курс в циклі вільного вибору освітніх компонентів, а елементи підприємництва включити у зміст дотичних до формування підприємницької компетентності майбутніх фахівців таких дисциплін, як педагогіка, методика викладання тощо.

В процесі підготовки майбутніх фахівців важливим є розвиток їх творчості та ініціативи, оволодіння навичками планування та управління різними аспектами освітньої діяльності для організації власної діяльності, ефективного використання часу та ресурсів. Вирішенню цього завдання сприятиме розробка проєктів та кейсів, які спрямовані на розвиток підприємницьких навичок у студентів, організація командної роботи над бізнес-проєктами для розвитку комунікативних і підприємницьких компетенцій.

Підприємницька компетентність майбутніх педагогів успішно формується і виявляється у спеціально створених педагогічних ситуаціях, які можна створювати як в процесі проведення аудиторних занять, так і в позааудиторній діяльності під час організації конкурсів, ярмарок підприємництва та інших подій. В процесі такої роботи майбутні педагоги вчаться добирати приклади застосування матеріалу уроку з різних дисциплін для формування навичок підприємливої особистості, затребуваних на ринку праці; розрізняти та оперувати поняттями «підприємливість» та

«підприємництво»; залучаються до пошуку ідей, аналізу сильних та слабких сторін розробленого або запропонованого бізнес-проєкту, а також зовнішніх можливостей і загроз.

Забезпечення можливостей включення студентів у підприємницьку діяльність та активне заохочення майбутніх педагогів до розвитку підприємницької компетентності сприятиме їхньому успішному впровадженню інновацій у сфері освіти.

Вчителі з підприємницькою компетентністю можуть відігравати ключову роль у підтримці розвитку підприємництва в самій школі. Вони можуть сприяти створенню умов для розвитку підприємницьких проєктів та програм, сприяючи тим самим формуванню підприємницької культури серед учнів та колег.

Список використаних джерел:

1. [Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи.](https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf) URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>
2. Про затвердження професійного стандарту за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)». Наказ Міністерства економіки України. № 2736-20 від 23.12.2020. URL: <https://bit.ly/3pxaZo7>
3. Яценко Г. Формування та реалізація підприємницького потенціалу для відновлення української економіки після коронакризи. URL: <https://1l.ink/Q2Wa2>.

Наукове видання

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ СУЧАСНОГО
ПЕДАГОГА: ТЕОРІЯ, ІСТОРІЯ, ПРАКТИКА**

**Матеріали XIV Всеукраїнської
науково-практичної онлайн-конференції**

Видається в авторській редакції